

Firma E.L. de Jongh, Manufacturenhandel

(Huber van Werkhoven; uit: *Perfinpost* nr. 102, september 2012)

Winkels, net als mensen, komen en gaan. Ze laten over het algemeen niet veel sporen achter. Daarom is het goed dat er archieven zijn. Wat daar binnenkomt wordt gewoonlijk zorgvuldig beschreven, gerubriceerd en opgeborgen. Meestal vinden archiefmedewerkers het prettig om bezoekers van dienst te zijn en de weg te wijzen bij hun speurtocht, al dan niet digitaal, in de vaak kilometerslange rijen archiefmappen. Zo werd het dankzij archieven in 's-Hertogenbosch, Den Haag en Rotterdam mogelijk een verhaal te vertellen over de manufacturenhandel E.L. de Jongh, die zich vanaf 1899 meer dan dertig jaar heeft bedield van de firmaperforatie 'E. J.' (afb.1).

Afb. 1: *Perfin E. J. en grootrondstempel 's-Hertogenbosch.*

Op 4 juli 1862 vestigde Elias Lazar de Jongh zich in 's-Hertogenbosch. Zijn beroep luidde 'koopman', hij behoorde tot het 'Israëliisch kerkgenootschap' en ging wonen in de St. Jorisstraat 149. Elias kwam over uit het Zuid-Hollandse Oudewater en was geboren in Eindhoven op 25 juli 1811. In 1854 trouwde hij in Schijndel met Elisa van der Waal. Ze kregen twee zonen en een dochter. De oudste zoon Henri werd geboren in Oudewater op 8 december 1860. Zijn spoor zullen we verderop in het verhaal gaan volgen. Het gezin ging vervolgens wonen in de Vughterstraat. De zaken gingen goed: al in 1865 koopt De Jongh voor f 10.000,- het pand Markt C 461 (thans nr. 59) en begint er een manufacturenmagazijn (afb. 2).

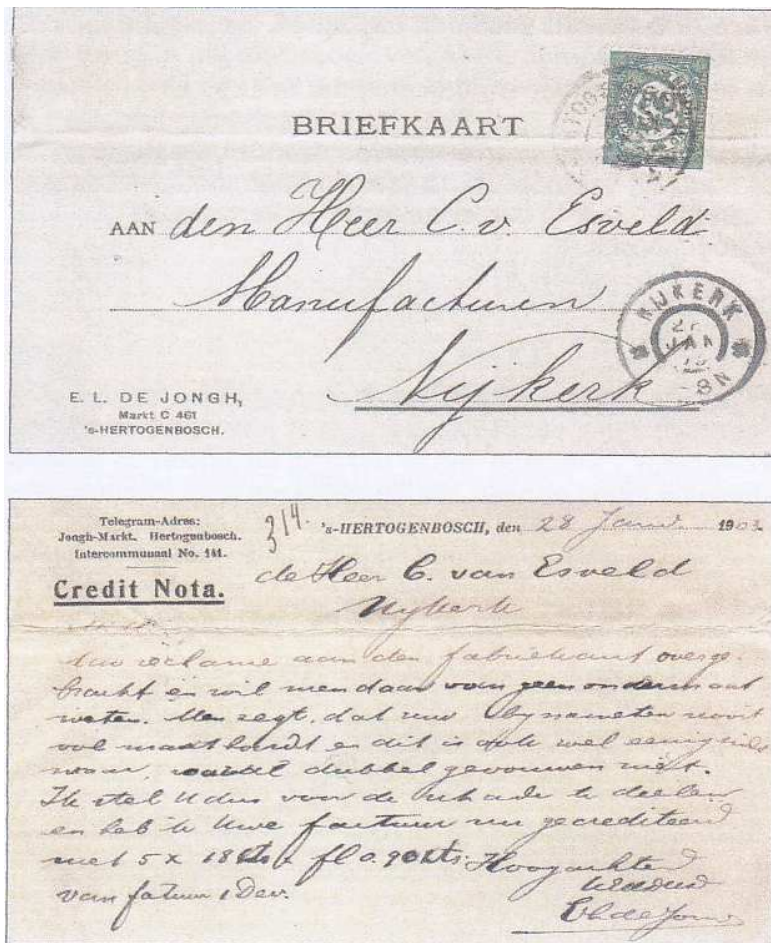
Het is een pand met een zeer lange geschiedenis. De eerste vermelding dateert al van 1423. Zo woonde er ooit een 'Maasschipper' en ook een organist, de heer Klibus. In de 18e eeuw was er al eens een winkel in stoffen en katoen gevestigd. Cornelis van Lanschot, de eerste katholieke Van Lanschot en afkomstig uit Loon op Zand, kocht het pand in 1752 als belegging. Het was zijn eerste onroerend goed in de stad.

*Afb. 2: Een heel bijzondere foto uit ca. 1885 van de wekelijkse markt. Links op de voorgrond een klok met windvaan en rechts een lantaarnpaal 'De Lange Sijn'. Meest rechts het pand waarin thans Hotel Central, maar toen het Postkantoor(!) was gevestigd. Daarnaast een kruidenier. Links daarvan Markt 59: E.L. de Jongh, manufacturen.
(Fotograaf: Pierre Wehnen; coll. Stadsarchief nr. 0055023.)*

Het pand Markt 59 staat bekend onder de naam 'Het vergulde Duifke' (afb. 10). De koopacte van 1752 beschrijft het als 'Een schoon, sterck, en wel ter neering staande huijsinge, met zijn overwulfde kelders, agter met een steene brugge over de diese met een poortje uijtgaande, gestaan ende gelegen binnen deese stad, aan de Gemeene Marckt, gemeenlijk genaamt het Vergult Duijke'.

Als Elias, wiens oudste dochter Marianne al eerder was overleden, in 1895 op vierentachtig jarige leeftijd sterft, erft zijn oudste zoon Henri het pand. Deze zet het manufacturenmagazijn voort.

Afb. 3

De tekst is illustratief voor de bekommernissen van een manufacturenhandelaar:

"M. H. Uw reclame aan den fabrikant overgebracht en wil men daar van geen ondermaat weten. Men zegt, dat uw bij nameten nooit vol maat houdt en dit is ook wel eenigszins waar, vooral dubbel gevouwen niet. Ik stel U dus voor de schade te deelen en heb U Uwe factuur nu gecrediteerd met 5 x 18 cts = fl 0.90 cts. Van factuur 1 Dec. Uw d.d. E.L. de Jongh."

Zijn vrouw Estelle R. Vos komt uit Leiden. Ze krijgen een dochter, Adèle Nathalie.

Henri de Jongh is niet vrij van ambitie: in 1899 schaft hij zich de firmaperforator 'E. J.' aan (afb. 3), in die tijd een tamelijk ongebruikelijke stap voor een middenstander. En Henri wil naar de grote stad. Hij verkoopt na 11 jaar, in 1906, het pand aan de Markt aan een handelaar in damesconfectie en vertrekt uit 's-Hertogenbosch.

Afb. 4: Briefkaart met perfin E. J. d.d. 28 april 1913, nu vanaf het adres in Rotterdam.

Zijn bedrijf zet hij voort in Rotterdam. In 1907 vinden we hem als 'Industrieel' terug in het adresboek van Rotterdam, op de Gedempte Binnenrotte 156 (afb. 4). Dat adres is in het centrum van de stad, langs het bekende spoorwegviaduct en nabij de Sint-Laurenskerk. Verrassenderwijs gaat hij echter wonen in Den Haag. In 1905 was zijn dochter Adèle al daarheen verhuisd.

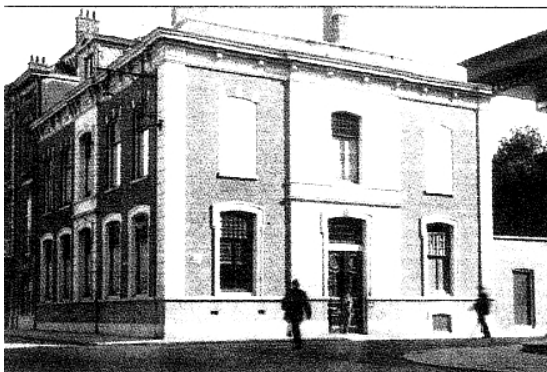
De oorspronkelijke naam van de firma blijft gehandhaafd. In 1915 heet Henri de firmant van firma 'E.L. de Jongh manufacturen en gros'. Vanaf 1920 noemt hij zich ten slotte 'directeur'. Want in 1920 gaat E.L. de Jongh's Manufacturenhandel naar de beurs en geeft als Naamloze Vennootschap aandelen uit (afb. 6). Nog in 1929 voegt hij het naastgelegen pand op nr. 158 bij zijn winkel (afb. 5).

Afb. 5: Adv. 16.9.1929 in het Rotterdamsch Nieuwsblad: E.L. de Jongh zoekt een loopjongen die goed kan fietsen.

Afb. 6 Bewijs van Aandeel van E. L. de Jongh's Manufacturenhandel. Maatschappelijk kapitaal: een miljoen gulden. (Collectie Gemeentearchief Rotterdam)

Afb. 7: Het kapitale woonhuis van Henri de Jongh in Den Haag, Muzenstraat 37.

Afb. 8: Henri de Jongh ca. 1930.

Henri de Jongh is dan een welgesteld man (afb. 7 en 8). Geleidelijk gaat het daarna evenwel bergafwaarts. In 1929 was de Grote Depressie uitgebroken. En na 1933 zien we geen E. J.-perflns meer gebruikt worden. Bovendien wordt Henri ouder. In 1934 is hij 74 jaar en volgt ten slotte de liquidatie van de N. V. (afb. 9) Hij verhuist dan naar een bescheidener pand aan de Laan van Meerdervoort. Op 8 maart 1935 is hij overleden. Zijn vrouw volgt hem een jaar later in het graf.

N.V. E. L. DE JONGH's Manufacturenhandel in Liquidatie.

Ter voldoening aan art. 36e W. v. K., deelt ondergetekende liquidateur der bovengenoemde N.V. mede, dat hij de rekeningen verantwoording heeft nedergelegd ten kantore van het Handelsregister en van de N.V. Accountants- en Trustee's Kantoor D. BLOK, Stationsweg 33, beide te Rotterdam, ten einde aldaar gedurende 3 maanden terinzage voor een ieder te verblijven.

De Liquidateur:
HENRY DE JONGH.

27330 15

Afb. 9: Advertentie in het Rotterdamsch Nieuwsb/ad d. d. 19 juli 1934 betreffende liquidatie van N. V. E.L. de Jongh's Manufacturenhandel.

Na 70 jaar is de firma E.L. de Jongh uit beeld verdwenen. Ook de straatnaam 'Gedempte Binnenrotte' vinden we niet meer terug. Die sneuvelde samen met bijna alle bouwwerken in het centrum bij het bombardement van Rotterdam op 14 mei 1940.

Afb. 10: Terug naar 's-Hertogenbosch: bij de bevrijding van de stad in oktober 1944 werd het pand Markt 59 geheel verwoest. Vanaf 1908 was de herenconfectiezaak van A.F. Jansen er gevestigd.

De firma A.F Jansen & Zn. zorgde voor herbouw van het pand. Bovenin de gevel kwam een gevelsteen met de naam van het pand en de afbeelding een vergulde duif met een vredestak in de bek. Daarboven een davidster, als een herinnering aan de vele joden die niet uit de vernietigingskampen terugkeerden. Velen van hen waren immers werkzaam geweest in de textielconfectie.